

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 10. september 2014
Dok.: 1306667

UDKAST TIL TALE

til brug for teknisk gennemgang af ministerens
besvarelse af 5. september 2014 af
spørgsmål nr. 238 (Alm. del) fra Folketingets Kulturdvalg
onsdag den 10. september 2014
for den parlamentariske arbejdsgruppe
under Folketingets Kulturdvalg.

[Indledning]

1. Når vi sidder her i dag, er det fordi udvalget har bedt mig knytte nogle kommentarer til min 13 sider lange besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 238, som blev sendt i sidste uge.

Besvarelsen er – som I nok har konstateret – meget juridisk og teknisk. I sagens natur er jeg ikke som minister ekspert på området i alle detaljer, og jeg vil derfor i min gennemgang fokusere på hovedbudskaberne i besvarelsen.

Hvis udvalget efter min gennemgang har yderligere spørgsmål af mere teknisk karakter, så vil mine embedsmænd så vidt muligt forsøge at besvare dem. Det kan også blive nødvendigt at henvise udvalget til at stille et skriftligt spørgsmål.

[Straf og erstatning]

2. Udvalget har i spørgsmål 238 bl.a. spurgt til strafniveau- og erstatningsniveau, når medier publicerer urigtige historier.

Lad mig derfor starte med at understrege – som det også fremgår af min besvarelse af spørgsmål 238, at straffeloven ikke indeholder bestemmelser, der specifikt kriminaliserer mediers publicering af urigtige oplysninger.

Tilsvarende indeholder erstatningsretten ikke regler, der specifikt tager sigte på mediers publicering af urigtige oplysninger.

Men – som det også fremgår af min besvarelse – så er det altså ikke ensbetydende med, at medier ikke kan ifalde både strafansvar og erstatningsansvar.

3. Efter omstændighederne vil mediers publicering af urigtige oplysninger kunne indebære en overtrædelse af særligt straffelovens § 267 om

ærekrænkelser, straffelovens § 268 om bagvaskelse og straffelovens § 264 d om krænkelse af privatlivets fred.

Disse tre bestemmelser er nærmere beskrevet i min besvarelse, så jeg vil nøjes med her at fremhæve, at straffelovens § 267 bl.a. omfatter det man kalder ”*sigtelser* – dvs. beskyldninger – for forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmedes i medborgeres agtelse”. Straffelovens § 268 omfatter også sigtelser.

Da der gælder det særlige med hensyn til sigtelser, at de som udgangspunkt er straffri, hvis der føres sandhedsbevis [jf. straffelovens § 269, stk. 1], vil det efter omstændighederne kunne være afgørende for strafansvar efter straffelovens § 267 og § 268, om en historie vurderes at være urigtig eller ej.

Efter straffelovens § 264 d er det derimod helt uden betydning, om den meddelelse, der videregives, er urigtig eller ej. Det afgørende her er, om der er sket en krænkelse af privatlivets fred.

Som det også er beskrevet i min besvarelse af spørgsmål 238, kan en person, der er blevet udsat for ærekrænkelser, bagvaskelse eller krænkelse af privatlivets fred, have et krav på godtgørelse for tort efter reglen i erstatningsansvarslovens § 26.

4. Der foreligger en række trykte domstolsafgørelser, der netop omhandler billeder og historier bragt i henholdsvis tv, aviser og ugeblade, og hvor typisk journalister og redaktører er dømt for overtrædelse af straffelovens § 264 d eller § 267. I min besvarelse er flere af disse nyere afgørelser gennemgået i henholdsvis pkt. 1.2.5.2 og pkt. 1.2.5.3.

I øvrigt har jeg tidligere på året oversendt en redegørelse om niveauet for økonomisk kompensation til ofre for urigtige historier i medierne,

hvor der tillige gennemgås en række domstolsafgørelser med særligt sigte på at illustrere niveauet for tortgodtgørelser.

En ting, der er kendetegnende ved mediernes overtrædelser af såvel straffelovens § 264 d som § 267 er nemlig, at det typisk både udløser en *bødestraf* og en *tortgodtgørelse*.

Herudover gælder der det særlige *mortifikationsinstitut*, som giver mulighed for at få kendt urigtige sigtelser ubeføjede af retten.

Som udvalget jo netop også er opmærksom på i sit spørgsmål 238, så giver det altså mening at se på både strafniveau og erstatningsniveau, når man vil forsøge at danne sig et overblik over, hvilke reaktioner medier mødes med, når de overtræder straffelovens § 264 d og § 267.

5. Hvis vi starter med strafniveauet i de nyere trykte afgørelser vedrørende straffelovens § 267, som er omtalt i min besvarelse af spørgsmål 238, vil man kunne se, at der er idømt bødestraf i form af dagbøder i en størrelsesorden, der svarer til mellem 7.500 kr. og 40.000 kr.

I de samme sager er der samtidig – når der er nedlagt påstand om det – tilkendt den forurettede en tortgodtgørelse. Godtgørelsen er i en enkelt af disse sager fastsat til 30.000 kr. og i de resterende sager til 100.000 kr.

I de sager, der herudover er omtalt redegørelsen fra tidligere på året, er der tilkendt godtgørelse i størrelsesordenen 5.000, 25.000 og 50.000 kr.

Hertil kommer, at der i samtlige af de sager, som er gennemgået i besvarelsens pkt. 1.2.5.2, er sket mortifikation af de ærekrænkende udsagn.

For en god ordens skyld vil jeg dog lige nævne, at det ikke nødvendigvis altid er sådan, at der er sammenfald mellem domstolenes vurdering af strafspørgsmålet og tortgodtgørelsesspørgsmålet eller for den sags skyld spørgsmålet om mortifikation.

6. Ser vi på strafniveauet ved mediernes overtrædelse af straffelovens § 264 d, så fremgår det af de domstolsafgørelser, der er refereret i pkt. 1.2.5.3 i min besvarelse, at der i flere tilfælde både er idømt dagbøder til den eller de ansvarshavende redaktører og til en eller flere journalister. Der udmåles gennemgående større bøder til redaktøren end til journalister. I de gennemgåede sager er der således udmålt bøder til chefredaktører i en størrelsesorden på mellem 5.000 kr. og 40.000 kr., mens bøderne til journalister ligger i størrelsesordenen mellem 5.000 kr. og 15.000 kr.

I et enkelt tilfælde er den ansvarshavende redaktør udover en bødestraf også idømt en betinget frihedsstraf.

Også i sager vedrørende krænkelse af privatlivets fred er det almindeligt, at der tillige tilkendes den eller de krænkede en tortgodtgørelse. I de sager, der er gennemgået i pkt. 1.2.5.3, ligger tortgodtgørelsen på mellem 20.000 kr. og 60.000 kr. bortset fra et enkelt tilfælde tilbage fra 90'erne hvor der – i overensstemmelse med den krænkedes påstand – blev givet en tortgodtgørelse på 6.000 kr.

I de sager, der herudover er omtalt i redegørelsen fra tidligere på året, ses endvidere tortgodtgørelser på 10.000, 50.000 og 75.000 kr.

7. I overensstemmelse med straffelovens almindelige princip om strafudmåling lægges der ved den konkrete straffastsættelse bl.a. vægt på lovovertrædelsens grovhed.

Når domstolene skal vurdere lovovertrædelsens grovhed, kan man ud fra de refererede domme se, at domstolene ved overtrædelser af straffelovens § 267 særligt lægger vægt på karakteren af ærekrænkelserne og på udbredelsen af krænkelserne – altså eksempelvis den omstændighed, at krænkelserne er udbredt i landsdækkende tv. Også det forhold, at den krænkede har været i en særlig sårbar situation tillægges vægt.

I sager vedrørende straffelovens § 264 d kan udbredelsen af en historie eller et billede tillige have betydning for straffens udmåling, ligesom det eksempelvis også ses tillagt skærpene betydning, når de dømte udmærket er klar over, at de forurettede ikke ønsker at dele deres privatliv med offentligheden.

8. De konkrete omstændigheder ved en sag vil også have betydning for domstolenes fastsættelse af tortgodtgørelsens størrelse.

Tortgodtgørelse fastsættes således under hensyn til krænkelsernes grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Mange af de momenter, som indgår ved domstolenes udmåling af straffen, vil også indgå ved fastsættelse af størrelsen af tortgodtgørelsen.

Det er umiddelbart vanskeligt at udlede noget generelt om niveauet for tortgodtgørelse ved krænkelser af privatlivets fred og ærekrænkelser. Dog synes retspraksis at vise, at domstolene særligt inddrager krænkelsernes grovhed ved fastlæggelsen af godtgørelsesniveauet.

I sager om krænkelser af privatlivets fred synes det også at fremgå af retspraksis, at domstolene i disse sager generelt tillægger det betydelig vægt, om den skete krænkelser er foretaget for vindings skyld.

[Medieansvarsloven]

9. Når talen falder på medier, er det naturligvis også relevant at se på medieansvarsloven.

Loven indeholder først og fremmest et særligt medieretligt ansvarssystem. Det indebærer bl.a., at kredsen af personer, der kan drages til ansvar for lovovertrædelser, er begrænset, men også – og nok så vigtigt – at der altid er mindst én person, der i sidste ende er ansvarlig for mediernes indhold.

Er en lovovertrædelse fuldbyrdet gennem et massemedie, afgøres det således som udgangspunkt efter medieansvarsloven, hvem der må bære det forskyldte ansvar. Loven er med andre ord en slags ansvarsfordelingslov.

10. Ud over funktionen som ansvarsfordelingslov indeholder medieansvarsloven også pressens eget sanktionssystem. Det fremgår således af loven, at massemediernes indhold og handlemåde skal være i overensstemmelse med god presseskik.

Det er det uafhængige offentlige klagenævn – Pressenævnet – som afgør, om medierne har handlet i strid med god presseskik.

Denne afgørelse tager udgangspunkt i de vejledende regler for god presseskik, som er fastsat og vedtaget af medierne selv.

Det følger bl.a. af disse regler, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Herudover bør det – så langt det er mulig – kontrolleres, om de oplysninger, der gives er korrekte. Desuden skal oplysninger, som kan være krænkende, forelægges den krænkede part.

I sager om god presseskik kan Pressenævnet udtale kritik over for massemediet. Pressenævnet kan derimod ikke idømme straf, erstatning eller

på anden måde sikre den omtalte person, organisation eller virksomhed økonomisk kompensation.

I sager om god presseskik kan Pressenævnet desuden pålægge mediet at offentliggøre nævnets afgørelse eller dele af den.

11. Herudover indeholder medieansvarsloven regler om genmæle. Genmæle har karakter af en faktisk berigtigelse af oplysninger, som er blevet bragt i et massemedie. Ved genmæle skal det pågældende massemedie vederlagsfrit bringe berigtigelsen.

En anmodning om genmæle skal altid først fremsættes til mediet. Hvis mediet afslår at bringe genmælet, eller genmælet er ufyldstgørende, kan sagen indbringes for Pressenævnet.

Pressenævnet kan herefter afgøre, om massemediet er forpligtet til at offentliggøre et genmæle. Pressenævnet kan i den forbindelse fastsætte genmælets indhold, form og placering.

Pressenævnet kan – lige som i sager om god presseskik – derimod ikke idømme straf, erstatning eller på anden måde sikre den omtalte person, organisation eller virksomhed økonomisk kompensation.

I sager om genmæle kan Pressenævnet desuden pålægge mediet at offentliggøre nævnets afgørelse eller dele af den.

12. Endelig indeholder medieansvarsloven bestemmelser, hvorefter overtrædelse af en række af medieansvarslovens ordensforskrifter straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Det drejer sig navnlig om manglende opfyldelse af lovens anmeldelses- og oplysningspligter eksempelvis manglende angivelse af den ansvarshavende redaktør. Desuden straffes undladelse af at efterkomme Pres-

senævnets pålæg eller rettens bestemmelse om offentliggørelse af en nævnskendelse eller en dom.

[Afslutning]

13. Det var min gennemgang af hovedbudskaberne i svaret på udvalgets spørgsmål nr. 238.

Tak for ordet.